

321.9

M0H

2007

GS. TSKH. ĐÀO TRÍ ÚC
(Chủ biên)

MÔ HÌNH TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

(Sách chuyên khảo)

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN

V-Đo/14926

**NHÀ XUẤT BẢN TƯ PHÁP
HÀ NỘI - 2007**

MỤC LỤC

Lời giới thiệu

5

Lời tác giả

7

Phần thứ nhất

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN XÂY DỰNG

MÔ HÌNH TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG

CỦA NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN

XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

13

Chương I

KHÁI NIỆM MÔ HÌNH

VÀ MÔ HÌNH NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN

15

**I. Khái niệm mô hình và mô hình hoá trong các
khoa học xã hội và khoa học chính trị**

15

II. Tính phổ biến và tính đặc thù của Nhà nước pháp quyền và các mô hình tương ứng	33
---	-----------

III. Khả năng xây dựng và phạm vi của mô hình Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam	80
--	-----------

Chương II

CƠ SỞ NHẬN THỨC CỦA VIỆC XÂY DỰNG MÔ HÌNH TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM	101
---	------------

I. Tư tưởng Nhà nước pháp quyền trong lịch sử và những giá trị hiện đại	101
--	------------

1. Giá trị tư tưởng về Nhà nước pháp quyền trong thời kỳ cổ đại	101
---	-----

2. Một số giá trị tư tưởng về Nhà nước pháp quyền thời trung cổ và bước chuyển tiếp đến thời cận đại	112
--	-----

3. Sự hình thành học thuyết Nhà nước pháp quyền tư sản	117
--	-----

4. Những yếu tố và giá trị phổ biến của Nhà nước pháp quyền	143
---	-----

II. Các yêu cầu và nguyên tắc của việc xây dựng Nhà nước pháp quyền ở nước ta	163
--	------------

1. Các yêu cầu và đòi hỏi của việc xây dựng mô hình	
---	--

Nhà nước pháp quyền 163

2. Các nguyên tắc của việc xây dựng Nhà nước pháp
quyền ở Việt Nam 206

Phần thứ hai

MÔ HÌNH TỔNG THỂ TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM 227

Chương I

NHỮNG ĐẶC TRƯNG CƠ BẢN CỦA NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM - MÔ HÌNH QUAN ĐIỂM 229

I. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam
là Nhà nước của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân 233

II. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt
Nam tổ chức và hoạt động trên cơ sở Hiến pháp 245

III. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt
Nam quản lý xã hội bằng pháp luật, bảo đảm vị trí tối
thượng của pháp luật trong đời sống xã hội 251

IV. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt
Nam tôn trọng và bảo vệ các quyền và tự do của công
dân, giữ vững mối liên hệ dân chủ giữa Nhà nước và

công dân, giữa Nhà nước và xã hội 271

V. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam bảo đảm quyền lực nhà nước là thống nhất, có sự phân công và phối hợp chặt chẽ trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp và tư pháp 284

VI. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam là Nhà nước do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo 311

Chương II

MÔ HÌNH TỔNG THỂ TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG
CỦA CÁC THIẾT CHẾ NHÀ NƯỚC TRONG NHÀ NƯỚC
PHÁP QUYỀN XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM 316

I. Mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của
Quốc hội 316

1. Thực trạng tổ chức và phương thức hoạt động của
Quốc hội 316

2. Các nguyên tắc của việc xây dựng mô hình tổ chức
và hoạt động của Quốc hội trong Nhà nước pháp quyền xã
hội chủ nghĩa 321

3. Đề xuất mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của
Quốc hội 325

II. Mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của
Chính phủ 343

1. Thực trạng tổ chức và phương thức hoạt động của
Chính phủ 343

2. Nguyên tắc xây dựng mô hình tổ chức và hoạt
động của Chính phủ trong Nhà nước pháp quyền xã hội
chủ nghĩa 351

3. Đề xuất mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của
Chính phủ 361

**III. Mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của các
cơ quan tư pháp 376**

1. Thực trạng tổ chức và hoạt động của các cơ quan
tư pháp 376

2. Các nguyên tắc thiết kế mô hình tổng thể tổ chức
và hoạt động của các cơ quan tư pháp trong Nhà nước
pháp quyền xã hội chủ nghĩa 388

3. Đề xuất mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của
các cơ quan tư pháp trong giai đoạn hiện nay 396

**IV. Mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của các
cơ quan chính quyền địa phương 423**

1. Thực trạng tổ chức và hoạt động của chính quyền
địa phương 423

2. Nguyên tắc xác định mô hình tổng thể tổ chức và
hoạt động của chính quyền địa phương 427

3. Đề xuất mô hình tổng thể tổ chức và hoạt động của

chính quyền địa phương trong Nhà nước pháp quyền xã
hội chủ nghĩa 430

**V. Mô hình tổng thể các cơ chế kiểm tra, giám sát
việc thực hiện quyền lực nhà nước** 446

1. Vị trí của giám sát và các cơ chế kiểm tra, giám sát
việc thực hiện quyền lực nhà nước trong Nhà nước pháp
quyền xã hội chủ nghĩa 446

2. Thực trạng các cơ chế kiểm tra, giám sát việc thực
hiện quyền lực nhà nước ở nước ta hiện nay 458

3. Đề xuất mô hình tổng thể các cơ chế kiểm tra, giám
sát việc thực hiện quyền lực nhà nước trong Nhà nước
pháp quyền xã hội chủ nghĩa 465

Lời kết 525

Danh mục tài liệu tham khảo 533

MỤC LỤC

• LỜI NÓI ĐẦU	5
CHƯƠNG I	
• Những vấn đề chung về hình thức nhà nước	7
1. Tầm quan trọng của vấn đề hình thức nhà nước và khái niệm của nó	12
2. Phân loại hình thức nhà nước	12
CHƯƠNG II	
• Hình thức cấu trúc lãnh thổ	25
1. Hình thức nhà nước với cấu trúc lãnh thổ đơn nhất (Hình thức nhà nước đơn nhất)	25
2. Hình thức nhà nước với cấu trúc lãnh thổ liên bang (Hình thức nhà nước liên bang)	43
3. Liên minh các nhà nước độc lập	49
CHƯƠNG III	
• Hình thức chính thể của nhà nước tư bản	51
1. Khái niệm	51
2. Hình thức chính thể quân chủ	59
3. Hình thức chính thể cộng hoà	79
4. Chính thể cộng hoà lưỡng tính	110
CHƯƠNG IV	
• Sự biến dạng của các chính thể	121
1. Sự biến dạng chính thể đại nghị kể cả quân chủ lẫn cộng hoà	126
2. Sự biến dạng của chính thể cộng hoà Tổng thống	153